

JUBILEUSZ 25-LECIA STUDIUM MUZYKI KOŚCIELNEJ DIECEZJI TORUŃSKIEJ

Rok 2021 dla Studium Muzyki Kościelnej Diecezji Toruńskiej był rokiem jubileuszowym. Dokładnie 25 lat temu w diecezji toruńskiej rozpoczęła swoją działalność szkoła, której celem jest formacja i edukacja muzyków kościelnych.

Ze względu na ograniczenia wynikające z pandemii zdecydowano, że obchody jubileuszu przybiorą formę dwóch wydarzeń. Uroczystość główna odbyła się 23 października 2021 r. w budynku Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Toruńskiej, będącym zarazem siedzibą SMK. W pierwszej części obchodów wzięli udział zaproszeni goście, byli dyrektorzy, zasłużone dla Studium osoby, pedagodzy oraz słuchacze.

Fot. 1. Jubileusz 25-lecia SMK w Toruniu. Msza św. pod przewodnictwem ks. bp. Wiesława Śmigła. Toruń, 23.10.2021 r. (fot. Kamil Humne)

Podczas Mszy św. sprawowanej w kaplicy seminaryjnej przez ks. bp. ordynariusza Wiesława Śmigła modlono się w intencji wszystkich osób, które tworzyły i rozwijają powstałe przed ćwierćwieczem dzieło. W homilii biskup toruński podkreślił wagę powołania poprzez muzykę do służby w Kościele. Zwrócił uwagę na trudności wynikające ze specyfiki posługi, która nie jest lekką i nie zawsze docenianą, oraz skierował słowa wdzięczności i szacunku do wszystkich osób, które przed dwudziestoma

pięcioma laty wniosły wymierny wkład w powstanie ośrodka doskonalącego muzyków kościelnych w młodej wówczas diecezji. Wielką satysfakcję wzbudziła posługa liturgiczna w wykonaniu dawnych i obecnych pedagogów, słuchaczy i absolwentów, zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i w formie śpiewu chóralnego. Na zakończenie uroczystej Eucharystii ks. bp Śmigiel udzielił wszystkim błogosławieństwa apostołskiego, które przywiózł od Ojca Świętego Franciszka po zakończeniu wizyty *ad limina apostolorum*.

Po zakończonej celebracji odbyła część oficjalna, w czasie której dyrektor szkoły, autor niniejszego tekstu, wspomagając się prezentacją archiwalnych fotografii i dokumentów, przedstawił zgromadzonym w auli seminarium historię i strategię funkcjonowania szkoły od momentu jej powstania aż do chwili obecnej. W tym miejscu warto przytoczyć kilka faktów determinujących funkcjonowanie Studium w strukturze diecezji toruńskiej.

Diecezjalne Studium Organistowskie zostało erygowane przez pierwszego biskupa toruńskiego, Andrzeja Wojciecha Suskiego, w uroczystość patronki diecezji – Najświętszej Maryi Panny Nieustającej Pomocy 27 czerwca 1996 r. Na patrona założyciela szkoły obrali ks. Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego z racji historycznych związków kompozytora z ówczesną diecezją chełmińską, z której części w 1992 r. powstała diecezja toruńska. Warto przypomnieć, że w latach 1692–1694 ten wybitny muzyk pracował jako wykładowca w Akademii Chełmińskiej oraz kapelmistrz w kościele archidiecezjalnym, pozostawiając niezatarty ślad na ziemi chełmińskiej. Do zorganizowania struktur szkoły, powołania wykwalifikowanej kadry profesorskiej i rozwinięcia działalności zostali zaproszeni: ks. prof. dr hab. Andrzej Filaber, dyrektor ds. programowych, oraz ks. kan. Feliks Wnuk-Lipiński, dyrektor zarządzający szkołą w imieniu diecezji. Na siedzibę szkoły upatrzono budynek będący w gestii parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski w Toruniu. Oficjalna inauguracja Studium odbyła się 14 grudnia 1996 r., połączona z przedświątecznym spotkaniem opłatkowym. W 2001 r. funkcję dyrektora Diecezjalnego Studium Organistowskiego objął ks. dr Mariusz Klimek. Wówczas poszerzono ofertę edukacyjną szkoły przez wprowadzenie – obok już istniejącego kierunku „kształcenia organistów” – kierunku „edukacja kantorów”. W związku z tym, mocą dekretu ks. bp. Andrzeja Suskiego, w 2009 r. dokonana została zmiana nazwy szkoły na: Studium Muzyki Kościelnej Diecezji Toruńskiej, aktualna do chwili obecnej. Trudne i niewystarczające warunki lokalowe zmusiły dyrektorów do wystosowania prośby do władz diecezji o zmianę lokum Studium. W czerwcu 2020 r. szkoła została przeniesiona do gmachu Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Toruńskiej, w którym na potrzeby Studium wydzielono i zaadaptowano część pomieszczeń. Od 1 września 2021 r. kierowanie szkołą zostało powierzone autorowi niniejszego tekstu, dotychczasowemu wicedyrektorowi. W roku szkolnym 2021/2022 społeczność Studium tworzyło 14 pedagogów i 30 słuchaczy. Warto podkreślić, że niektórzy z pedagogów są pracownikami lub współpracownikami uczelni wyższych: Czesław Grajewski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), Katarzyna Kamińska (Szkoła Wyższa

Handlowa w Warszawie), Monika Biesaga i Agata Ciechacka (Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy), piszący te słowa (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Toruńskiej). Satisfakcją i nadzieją na dalszy rozwój szkoły napawa fakt, że od 2020 r. Studium Muzyki Kościelnej podjęło ścisłą współpracę z Katedrą Muzyki Kościelnej Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy.

Po przedstawieniu zarysu historii szkoły przez autora tego przedłożenia prelekcję pt. *Konieczność kształcenia i formacji przyszłych organistów i kantorów w instytucjach diecezjalnych. Nawiązanie do początków Studium Muzyki Kościelnej Diecezji Toruńskiej* wygłosił ks. prof. dr hab. Andrzej Filaber. W swoim wystąpieniu pierwszy dyrektor programowy Studium przedstawił słuchaczom ogólną panoramę historyczną tworzenia ośrodków kształcących organistów w Polsce. Prelegent przypomniał niektóre instytucje, jak np. zorganizowana w 1916 r. przez ks. Antoniego Chlondowskiego Średnia Szkoła Organistowska Księży Salezjanów oraz powstały w 1965 r. z inicjatywy ks. Wojciecha Lewkowicza Instytut Szkolenia Organistów w Warszawie.

Powstanie Studium Muzyki Kościelnej w Toruniu związane jest z osobistą znajomością ks. prof. Andrzeja Filabera z Janem Chrapkiem – ówczesnym biskupem pomocniczym diecezji toruńskiej. Referent ubarwił referat, wspominając o wielogodzinnych spotkaniach z ówczesnym biskupem diecezjalnym oraz biskupem pomocniczym, które zaowocowały utworzeniem szkoły organistowskiej. W czasie prezentacji prelegent wskazał na zasadność istnienia ośrodka kształcącego muzyków kościelnych w Toruniu. Autor wystąpienia zauważył, że Toruń był wówczas jednym z niewielu znaczących ośrodków akademickich, który nie miał wśród swoich uczelni akademii muzycznej, ale za to miał i nadal ma wspaniałych muzyków pracujących w Zespole Szkół Muzycznych im. Karola Szymanowskiego, często będących jego absolwentami, i to właśnie osoby związane z toruńskim środowiskiem muzycznym stanowią pionierską kadrę pedagogów Diecezjalnego Studium Organistowskiego.

W zakończeniu wystąpienia ks. Filaber poruszył zagadnienia pastoralne dotyczące posługi muzyka kościelnego w parafii. Zwrócił uwagę na jej istotę, tj. powołanie, porównując je do powołania do stanu duchownego czy zakonnego. Wszystkie działania muzyka kościelnego, który został powołany przez Stwórcę rozdzielającego talenty, powinny być zatem działaniami wypływającymi z miłości. Gość honorowy jubileuszu zakończył swój wykład zachętą do współtworzenia i wspierania przez diecezję Studium Muzyki Kościelnej, które kształtuje nowych organistów i kantorów dla całej diecezji.

Po wygłoszonym wykładzie głos zabrali zaproszeni goście, m.in. ks. prałat Sławomir Deręgowski, dyrektor Diecezjalnego Studium Organistowskiego we Włocławku, ks. Janusz Tusk, dyrektor Diecezjalnego Studium Organistowskiego w Bydgoszczy, oraz przedstawiciele Akademii Muzycznej w Bydgoszczy: prof. Mariusz Mróz, kierownik Katedry Muzyki Kościelnej, oraz mgr Jarosław Ciechacki, prodziekan Wydziału Dyrygentury, Jazzu i Edukacji Muzycznej. Dopelnieniem pierwszej części

obchodów jubileuszu 25-lecia Studium Muzyki Kościelnej Diecezji Toruńskiej był wspólny obiad oraz pamiątkowa sesja fotograficzna.

Fot. 2. Jubileusz 25-lecia SMK w Toruniu. Pedagodzy i słuchacze wraz z ks. bp. Wiesławem Śmigłem. Toruń, 23.10.2021 r. (fot. Kamil Humne)

Drugą część uroczystości jubileuszowych, artystyczną, stanowiły diecezjalne obchody ku czci św. Cecylii. 27 listopada 2021 r. z inicjatywy dyrektora i pedagogów Studium Muzyki Kościelnej w toruńskiej katedrze pw. Świętych Janów zgromadzili się muzycy kościelni posługujący w parafiach diecezji toruńskiej. Wśród licznie zabranych znaleźli się organiści, kantorzy, chórzyci, dyrygenci oraz pedagodzy i słuchacze Studium Muzyki Kościelnej. Szczególne zaproszenie zostało skierowane do absolwentów Studium, którzy w okresie minionych dwudziestu pięciu lat kształcili się w murach tej uczelni. Uroczystej Mszy św. przewodniczył ks. dr Mariusz Klimek, przewodniczący Diecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, a homilię wygłosił autor niniejszych słów. Eucharystia była sprawowana w intencji wszystkich muzyków kościelnych, pedagogów, absolwentów i studentów Studium Muzyki Kościelnej oraz z prośbą o uzdrowienie i ocalenie życia prof. Elżbiety Wtorkowskiej – pani rektor Akademii Muzycznej w Bydgoszczy. Kaznodzieja zwrócił uwagę na to, że muzyka kościelna nigdy nie będzie nośnikiem szczęścia, jeśli nie będzie miała osób, które kochają ją mimo niekiedy jej upadków. Zaznaczył także, że choć w uprawianiu muzyki kościelnej pojawiają się różne nurty i różnorakie postawy, ona chce od nas tylko jednego: miłości. Postawa szacunku względem muzyki kościelnej jest istotna wśród wszystkich jej sług, zwłaszcza w czasach gloryfikujących muzykę użytkową, która, niestety, wkracza również do kościołów. Kaznodzieja pokrótce przypomniał także dzieje katedralnego obrazu św. Cecylii, który do II wojny światowej znajdował się w głównym ołtarzu bazyliki.

Ideą organizatorów diecezjalnych obchodów ku czci św. Cecylii jest, aby w tym szczególnym miejscu, w którym przez długie lata czczona była patronka muzyki kościelnej, rokrocznie odbywały się spotkania osób posługujących w Kościele swoimi talentami. W trakcie sprawowania Eucharystii wszyscy zebrani wykonali wspólnie utwory chóralne pod dyрекcją Artura Backiela, organisty i dyrygenta chórów parafii św. Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim oraz chóru *Sonus Innumerabiles* z Warszawy, oraz Ady Gliszczyńskiej, dyrygentki chóru toruńskiej parafii pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego. W czasie sprawowania liturgii na organach akompaniował prof. dr hab. Czesław Grajewski. Po zakończeniu Mszy św. odbył się krótki koncert zorganizowany przez Marcina Łęckiego, organistę kościoła akademickiego w Toruniu, zadedykowany wszystkim pedagogom i absolwentom Studium. Słuchacze zebrani w toruńskiej bazylice katedralnej wysłuchali: *Fantazji G-dur* BWV 572 J.S. Bacha (Kamil Fraś), *Ave Maria* M. Lorenca (Karolina Pankowska i Kamil Fraś), chorału *Nun komm der Heiden Heiland* BWV 659 J.S. Bacha (Marcin Łęcki) oraz *Orgel Nachspiele* op. 62 nr 1 F.W. Markulla (Dawid Wesołowski). Po zakończonym koncercie uczestnicy spotkali się przy wspólnym stole w siedzibie Studium Muzyki Kościelnej.

Fot. 3. Jubileusz 25-lecia SMK w Toruniu. Obchody ku czci św. Cecylii w bazylice katedralnej. Dyrygenci, organiści i wykonawcy koncertu. Toruń 27.11.2021 r. (fot. Mateusz Mielczarek)

Pragnę podziękować wszystkim osobom, które od 1996 r. aż do chwili obecnej tworzą społeczność Studium Muzyki Kościelnej Diecezji Toruńskiej. Szczególne słowa podziękowania kieruję do obecnych pedagogów, dzięki którym szkoła rozwija się i otwiera na nowe propozycje podnoszące poziom edukacji muzycznej i liturgicznej w naszym ośrodku. Wszystkim muzykom kościelnym posługującym na terenie die-

cezi toruńskiej życzę, aby w swojej pracy zasługiwali na miano klejnotu (*gemma*), którym jeszcze za życia szczylił się patron studium, ks. Grzegorz Gerwazy Gorczycki.

Fot. 4. Jubileusz 25-lecia SMK w Toruniu. Obchody ku czci św. Cecylii w bazylice katedralnej. Dyrygenci, organiści i chórzyci. Toruń 27.11.2021 r. (fot. Mateusz Mielczarek)